

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حسابداری و حسابرسی دولتی

گروه مؤلفین:

سیف الله بهزادی فرد - رحیم سلمان پور - محمود بهجت -

عبدالرحیم مایار - فتاح کنعانی - مسعود عبداللہی - ناصر فولادوندی

با همکاری مرتضی محب آل عبا و دکتر سید احمد موسوی

بهزادی فرد، سیف‌الله، ۱۳۳۱ -

حسابداری و حسابرسی دولتی / تألیف سیف‌الله بهزادی فرد... [و دیگران] - قم: مهرامیرالمؤمنین علیه السلام، ۱۳۸۴

۵۱۶ ص. مصور

۶۵۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیفا

۹ - ۸۶ - ۸۱۷۳ - ۹۶۴

کتابنامه به صورت زیرنویس

۱. حسابداری. ۲. مالیه عمومی، ایران، حسابداری. ۳. حسابرسی.

ح ۲ ف / ۹۷۴۱ HJ

ISBN: 964 - 8173 - 86 - 9

۶۵۷/۶۱

انتشارات مهر امیرالمؤمنین علیه السلام

حسابداری و حسابرسی دولتی

مؤلف: سیف‌الله بهزادی فرد... [و دیگران]

ناشر: مهر امیرالمؤمنین علیه السلام

نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۸۴

شمارگان: ۵۰۰۰

چاپ: شریعت

قیمت: ۶۵۰۰ تومان

شابک: ۹ - ۸۶ - ۸۱۷۳ - ۹۶۴

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

۱. تهران: خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان وحید نظری، شماره ۱۲۱، واحد B ۲۴، تلفن: ۶۶۹۵۶۰۵۶؛

دورنگار: ۶۶۹۶۸۰۰۹

۲. قم: بلوار شهید منتظری، ساختمان شهاب، واحد یک، انتشارات مهر امیرالمؤمنین علیه السلام، تلفن: ۷۷۴۶۵۴۶؛

دورنگار: ۷۷۴۲۹۹۷

۳. خوزستان: اهواز، چهار راه نادری، اول خیابان شهید سراج، کانون کتاب، تلفن: ۲۲۱۱۳۶۸؛ دورنگار: ۲۲۲۵۴۹۶

به نام خالق هستی، علم، دانش و تفکر

کتابی که در پیش روی شما علاقمندان به دارا بودن اطلاعات مالی، دانشجویان عزیز و خواننده گرامی قرار دارد، حاصل تلاش و تجربه علمی و عملی جمعی از مدرسین دانشگاهها و مسئولین متخصص بودجه و مالی است. یکی از محدود کتابهایی است که با نگاهی تازه و جامع، عملکرد واحدهای دولتی و وابسته به دولت را از جمیع جهات توأم با کاربرد عملی مورد توجه قرار داده است.

بدیهی است که برخی از مطالب و فصل های کتاب با نوع نگرش رایج در دستگاههای اجرایی می تواند مغایر باشد، زیرا همانگونه که می دانید، بنا به قلمرو وسیع اقتصاد دولتی، هنوز فضای کافی برای شکوفایی بخش های خصوصی کشور باز نشده است. اما با توجه به رویکردهای کنونی، به سمت خصوصی سازی اقتصاد و عملکرد دستگاه های اجرایی بی شک موفقیت در این زمینه بیش از همه در گرو مدیریت کارآمد و پویای اجرایی و مالی خواهد بود. جای خوشوقتی است که تاکنون بسیاری از رشته های مدیریت و حسابداری در دانشگاهها و آموزشگاههای خصوصی تدریس و کتابهای بسیاری در این زمینه و همچنین حسابداری و حسابرسی دولتی نگاشته شده است. اما آنچه که ممکن است این کتاب را از سایر کتاب ها متمایز کند، دیدگاه دگراندیشانه ای است که در آن موج می زند. در این کتاب مؤلفین سعی کرده اند با سبکی ساده و قابل فهم برای عموم و بدون استفاده از الفاظ سنگین، مجموعه را از زاویه ای دیگر مورد استفاده قرار دهند. سبکی که تا کنون کمتر کسی مورد استفاده قرار داده است. این کتاب می تواند الگوی خوبی برای دانش آموختگان رشته های مختلف مدیریت، حسابداری، حسابرسی، اقتصاد، مدیران مالی، ذیحسابان اعتبارات جاری و عمرانی و کارشناسان محترم مالی باشد که این دسته از عزیزان می توانند با بهره گیری از مسائل مطروحه در آن، عملکرد های عینی و ملموس واحدهای سازمانی کشور (وزارتخانه ها، موسسات دولتی، شرکتهای دولتی، موسسات عمومی غیر دولتی) حتی سایر ممالک جهان را مورد تحلیل و بررسی قرار دهند و پس از مقایسه دیدگاه جامع تر و واقع گرایانه تری در این زمینه بدست آورند.

سپاسگزاری:

تالیف هر کتاب یا مجموعه گرچه به تنهایی امکان پذیر است اما یقین باید داشت تفکر و تعمق گروهی مطالب را پربارتر و عملی تر خواهد نمود، تا آنجا که بدون یاری و ترغیب هر یک از افراد زیر شاید این کتاب سرانجام قابل قبولی پیدا نمی کرد. در اینجا مؤلفین از هریک از افرادی که نامشان آورده می شود صمیمانه تشکر نموده و آنها را در افتخار تالیف سهیم می دانند.

۱- آقای مهندس محمد رضا شمسایی (مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان) که انصافاً فردی خواهان پیشرفت و توسعه جامعه بوده و در هیچ لحظه ای دست از حمایت مدرسین، دانشجویان، کارکنان، پژوهشگران، علی الخصوص تولیدکنندگان فکر برنمی دارد و امر آموزش را لازم و مفید و بروز نمودن عملیات مالی را در راستای ایجاد تسهیلات و رفاه برای کل جامعه اسلامی می داند، تشکری مجدد برای فراهم نمودن بستر و تشویق امر پژوهش و تولید فکر جدید که مرتباً تاکید دارند.

۲- از مدرسین دانشگاه سرکار خانم دکتر سکینه غنیمی فر و آقایان: دکتر محسن دستگیر، یحیی بابادی، محمدعلی تقی زاده، سیروس کوراهی مقدم، محمد مرادی، جهانشاه ارزانی، مستوفی، الله کرم صالحی، موری، سید ضیاء موسوی، رحمن ابراهیمی تبار، ابراهیم لطفی نیا، فرشید غلاسونند، مجدم، قنبر امیر نژاد، فریدیان، قزلباش، محمد رمضان احمدی، خدری، حبیب رسولی

به خاطر حمایت ها، تشویق ها و رهنمودهای مفید علمی و تجربی صمیمانه تشکر می نمایند.

از همکاران عزیز و ارجمندمان خانم ایران بهادر بهبهانی، آقایان سیاحی، ظاهری، عبیداوی که در امر تایپ و تدارکات کمال محبت و تقبل زحمت فرموده اند تشکر و قدردانی می شود.

از آقایان علیرضا دهکردی، مسعود زند و کیلی و عباس حجازی به لحاظ همفکری و همکاری در غلط گیری نهایت تشکر را داریم.

از خانمها سارا مؤذن و منیره بهرام سری دانشجویان بسیار محترم و فعال که در امر مقدمات جمع آوری سرفصل های مفید بسیار زحمت کشیده اند قدردانی می شود.

در پایان تمام مؤلفین از خانواده های خود علی الخصوص همسران خود تشکر و مجموعه را به خاطر صداقت و جوصله به آنان تقدیم می نمایند.

گروه مؤلفین کتاب

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۹	فصل اول - تعریف حسابداری دولتی
۱۰	رعایت قواعد حسابداری
۱۰	حاکمیت قانون
۱۰	مالکیت و مجامع عمومی
۱۰	نظارت
۱۰	نگرش به سود
۱۰	فرم ها و گزارشها
۱۱	تامین کنندگان منابع مالی
۱۱	مبانی حسابداری دولتی
۱۲-۱۳	روش حسابداری نقدی
۱۴	روش حسابداری نقدی تعدیل شده
۱۴	روش حسابداری نیمه تعهدی
۱۴	روش حسابداری تعهدی تعدیل شده
۱۵	کاربرگ تبدیل مبنای حسابداری
۱۵-۱۸	مقایسه روشهای حسابداری بازرگانی و دولتی
۱۹-۲۵	حسابهای مستقل و کاربرد آنها در دستگاههای اجرایی
۲۵-۲۷	آشنایی با گروههای حساب در حسابداری دولتی
۳۳	سوالات و مسائل
۲۶-۴۴	مسائل
۴۵	فصل دوم - سیستم حسابداری دولتی
۴۷-۵۷	درآمدها و اعتبارات پیش بینی شده
۵۸-۶۰	چگونگی مصرف اعتبارات در هنگام اجرای بودجه
۶۰-۶۶	وضعیت ریالی تامین اعتبار در هنگام پرداخت وجه
۶۶-۷۱	بستن حسابها در پایان سال مالی

۷۱-۸۰	سوالات و مسائل
۸۱	فصل سوم: سیستم حسابداری دولتی
۸۳-۸۴	اعتبارات مصوب و دستگاه اجرایی
۸۴	معنی و مفهوم اعتبارات مصوب
۸۵	مفهوم تخصیص اعتبارات یا تخصیص اعتبار
۸۵	مفهوم و انواع دستگاههای اجرایی
۸۵	معنی و مفهوم بانک پرداخت
۸۶	مراحل هفتگانه خرج
۸۶	حساب دریافتی از خزانه
۸۶	معنی و مفهوم پیش پرداخت و علی الحساب
۸۶-۸۸	معنی و مفهوم هزینه
۸۸-۸۹	مراحل گردش حسابها
۸۹-۹۲	تعدیلاتی بر روش حسابداری
۹۲-۹۳	نقش حسابهای انتقالی در بستن و افتتاح سرفصل حسابهای دولتی
۹۴-۹۵	عملیات حسابداری اعتبارات مصوب در مرکز و ناحیه تابعه
۹۶-۹۹	حسابداری وصول درآمد در مرکز دستگاه های اجرایی و نواحی تابعه
۱۰۰-۱۱۶	سوالات و مسائل
۱۱۷	فصل چهارم سیستم حسابداری بودجه ای
۱۱۹-۱۲۰	سیستم حسابداری بودجه ای
۱۲۰-۱۲۴	نحوه ثبت حسابداری بودجه ای در خزانه داری کل
۱۲۴-۱۳۲	عملیات حسابداری بودجه ای در دستگاههای دولتی
۱۳۲-۱۳۹	بستن حسابها در پایان سال مالی
۱۴۰-۱۵۳	سوالات و مسائل حسابداری بودجه ای
۱۵۵	فصل پنجم - حساب مستقل وجوه جاری
۱۵۷	حساب مستقل وجوه جاری
۱۵۷-۱۶۸	مبنای حسابداری در حساب مستقل وجوه جاری
۱۶۹-۱۷۴	فرمها، دفاتر معین و گزارشهای مورد عمل در حساب مستقل وجوه جاری
۱۷۴-۱۸۶	تعدیلات و اصلاح حسابها در پایان سال
۱۷۴-۱۹۰	مانده حسابها و گردش عملیات در حسابهای مستقل خزانه
۱۹۱-۱۹۳	تعدیل و اصلاح حسابهای حساب مستقل خزانه قبل از بستن حسابها
۱۹۴	صورت دریافت، پرداخت، و تغییرات درمآزاد حسابهای مستقل
۱۹۵-۱۹۸	درآمد و هزینه اختصاصی

۱۹۹-۲۰۹	سوالات و مسائل
۲۱۱	فصل ششم - حساب مستقل وجوه عمرانی
۲۱۳-۲۱۴	حساب مستقل وجوه عمرانی
۲۱۵	نحوه محاسبه و میزان ناخالص کارکرد هر صورت وضعیت
۲۱۵-۲۲۰	گردش عملیات بودجه مالی
۲۲۱	صورتحساب عملکرد سالانه بودجه عمرانی
۲۲۲-۲۲۴	بهای تمام شده طرح یا پروژه عمرانی
۲۲۵-۲۲۸	حسابداری طرحهای عمرانی در شرکتهاى دولتی
۲۲۹-۲۳۵	حسابداری اعتبارات طرح های عمرانی
۲۳۶-۲۴۱	عملیات گروه حساب های بودجه ای طرح های عمرانی
۲۴۲-۲۵۶	سوالات و مسائل
۲۵۷	فصل هفتم - اوراق بهادار
۲۵۹-۲۶۳	اوراق بهادار
۲۶۴-۲۷۰	سوالات و مسائل اوراق بهادار
۲۷۱	فصل هشتم - گروه حسابهای امانی
۲۷۳-۲۷۶	پرداخت حقوق بازنشستگان و موظفین
۲۷۷-۲۸۳	سوالات و مسائل پرداخت حقوق
۲۸۴-۲۸۹	گروه حسابهای سپرده
۲۹۰-۲۹۳	ارتباط عاملین ذیحساب با وجوه سپرده
۲۹۴-۳۰۲	سوالات و مسائل گروه حسابهای سپرده
۳۰۳	فصل نهم - گروه حسابهای سایر منابع
۳۰۵-۳۰۶	گروه حسابهای سایر منابع
۳۰۷-۳۱۰	گروه حسابهای درآمد خانه های سازمانی
۳۱۱-۳۱۹	عملیات حسابداری وجوه نامشخص . چکهای بین راهی . اشتباه واریزی
	عملیات حسابداری اضافه پرداختی و کسری کارپردازان عاملین ذیحساب ، جمعداران اموال
	تنخواه داران
۳۱۹-۳۲۱	
۳۲۲-۳۲۸	سوالات و مسائل
۳۳۹	فصل دهم - حسابرسی دولتی
۳۴۱-۳۴۳	حسابرسی دولتی

۳۴۳	اصوال و استانداردهای حسابداری و حسابرسی دولتی
۳۴۴	حسابرسی نظارتی بر بودجه
۳۴۴	نظارت عملیاتی بر بودجه
۳۴۴	نظارت مالی بر بودجه
۳۴۵	نظارت قبل از خرج
۳۴۵	نظارت بعد از خرج
۳۴۶	نظارت قضایی
۳۴۶	نظارت پارلمانی
۳۴۶	حسابرسی قانونی
۳۴۶	حسابرسی مالی
۳۴۷	حسابرسی کنترل بودجه ای
۳۴۷	حسابرسی عدم تداخل منابع حسابهای مستقل
۳۴۷	اطلاعات عمومی که حسابرس، حسابهای دولتی باید داشته باشد.
۳۵۱	نحوه رسیدگی به درآمد عمومی دولت
۳۵۱	نحوه رسیدگی به درآمدهای اختصاصی
۳۵۲	نحوه رسیدگی به درآمدهای شرکتهای دولتی
۳۵۳-۳۵۵	طبقه بندی حسابرسی از نظر حسابرس مستقل
۳۵۵-۳۵۷	مفهوم کنترل داخلی
۳۵۸-۳۶۰	اصطلاحات حسابرسی
۳۶۰-۳۶۲	گزارش حسابرسی

۳۶۳	فصل یازدهم- دیوان محاسبات عمومی
۳۶۵-۳۶۷	دیوان محاسبات عمومی
۳۶۸-۳۷۴	قانون محاسبات عمومی
۳۹۲-۴۰۵	قانون برگزاری مناقصات
۴۰۶-۴۲۰	نظارت مالی از ماده ۹۰ تا ۱۴۰

ضمیمه:

۴۲۱-۵۱۲	سرفصل ها و ثبت عملیات حسابداری اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای
---------	--

فهرست منابع و مآخذ مورد استفاده

- ۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۲- قانون محاسبات عمومی کشور
- ۳- قانون بودجه سال ۱۳۸۰
- ۴- قانون تنظیم بخشی از قوانین و مقررات مالی دولت
- ۵- دستورالعمل های صادره وزارت امور اقتصادی و دارایی
- ۶- حسابداری و حسابرسی دولتی- دانشگاه پیام نور
- ۷- اصول و کاربرد حسابداری در سازمان های دولتی و غیر انتفاعی آقایان داوود اقوامی- جعفر باباجانی
- ۸- تحقیقات و پژوهش مولفین
- ۹- منابع خارجی مورد استفاده:

1. Leon E. Hay. accountinig for Governmental and non. profitentities

2. Leon E. Hay. and R.M sell. Governmental accountinig